

Двадцять п'ята річниця прийняття Декларації про державний суверенітет України

В історичному календарі нашого народу 16 липня 1990 року є важливою віхою становлення української державності. Саме в цей день Верховна Рада України проголосила Декларацію про державний суверенітет України, що, безперечно, стало визначально

подією на шляху до національної незалежності. Саме на підставі Декларації про державний суверенітет України та продовжуючи тисячолітню традицію державотворення, 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила незалежність України.

Під час святкування 20-ї річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України в липні 2010 року Президент України у 1991 – 1994 роках Леонід Кравчук відзначив особливе місце Декларації про державний суверенітет України у боротьбі за незалежність: “Це перший державно-політичний документ, у якому проголошено державний суверенітет України. За суверенітет постала сама держава, причому Радянська Республіка, що само по собі є подією без перебільшення безпрецедентною””.

Історичний контекст проголошення державного суверенітету України. Останнє десятиріччя ХХ ст. ввійде в історію завдяки дуже суттєвим геополітичними змінами. Серед нових політичних реалій – творення Української незалежної держави з-поміж інших країн пострадянського простору. Передумовами глобальних зрушень на континенті були: подолання військово-політичного протиборства Схід – Захід, падіння комунізму і переорієнтація низки держав на засади цінностей західної демократії.

Внаслідок цих подій світ із двополюсного, чітко розмежованого поступово набирає обрисів багатопольного, взаємозалежного, зростають взаємовпливи держав і народів. Тісно пов'язані між собою процеси подолання розколу Європи й Німеччини, ослаблення полюса сили, що його уособлювала Москва, та самовизначення народів східноєвропейських держав і національно-державного волевиявлення народів колишнього Радянського Союзу. На Сході припинили існування воєнно-політичний блок країн Варшавського Договору, Рада Економічної Взаємодопомоги та СРСР як світова наддержава.

Поява на політичній карті світу незалежної України започаткувала глобальні трансформації не лише в даному регіоні. Досягнення суверенного статусу Українською державою, за визначенням американського політолога З. Бжезінського, є однією з найвідчутніших геополітичних подій ХХ ст.

Реформи, започатковані в СРСР навесні 1985 року, спочатку проходили під контролем КПРС. Однак з розвитком гласності все менше людей знаходили гармонію у відносинах між державою та особистістю. Комуністична ідеологія втрачала свою владу, в суспільстві посилювалась політична активність. Ці процеси в Україні одразу отримали національний відтінок. Почалися акції протесту проти закриття шкіл з викладанням предметів українською, витіснення національної мови зі сфери державного управління, книгарень, ЗМІ. В листопаді 1988 року в Києві відбувся перший мітинг, присвячений проблемам охорони навколишнього середовища, під час якого В.Щербицького – першого секретаря КПУ – та інших партійних та радянських керівників було звинувачено у приховуванні інформації щодо наслідків Чорнобильської катастрофи.

В 1989 року політичні страйки вибухнули в Донбасі, а в Києві було сформовано Народний Рух України. Навесні 1989 року в СРСР було проведено перші вільні вибори (з 1917 року), які призвели до появи нового центру влади у вигляді дворівневої представницької системи: З'їзду Народних Депутатів СРСР та постійно діючої Верховної Ради СРСР, яка обиралася під час засідань з'їзду. В новій ситуації В. Щербицький довгий час не мав реальної влади. Диктатура партії та вся тоталітарна система невдовзі розлетілися вщент.

В березні 1990 року були проведені вибори в Верховну Раду УРСР та місцеві ради. Верховна рада оновилася на 90%. На політичній арені з'явилося багато нових політичних фігур,

прибічників реформ. 15 травня Верховна Рада УРСР 12-го скликання уперше почала працювати як парламент – на постійній основі. Перша сесія тривала понад два місяці, а не два-три дні, як раніше. Сформувалися два блоки депутатів: парламентська більшість (“За Радянську суверенну Україну”) й опозиційна “Народна рада”. Робота Верховної Ради постійно транслювалася у прямому ефірі по радіо і телебаченню. Полеміка між депутатами негайно ставала відомою в суспільстві й сприяла його дальшій політизації.

Проголошення 12 червня 1990 року державного суверенітету Російською Федерацією змусив компартійно-радянську більшість у Верховній Раді України задуматися над тим, як поводитися в ситуації, що склалася. Врешті-решт, компартійна більшість у Верховній Раді уперше знайшла спільну мову з опозицією. 28 червня 1990 року український парламент розпочав розглядати питання про державний суверенітет.

Зміст Декларації про державний суверенітет України. Відлік новітньої доби незалежності України розпочався з прийняття в 1990 році Декларації про державний суверенітет. Верховна Рада Української РСР 16 липня 1990 року прийняла знаменний, історичного значення документ – Декларацію про державний суверенітет України. Із 385 депутатів, присутніх у цей день на засіданні парламенту, за Декларацію проголосували 355, проти – чотири, не взяли участі у голосуванні – 26 (однак 18 з них звернулися до секретаріату з проханням приєднати їхні голоси до голосів “за”).

Декларація складалася зі вступу (преамбули) та десяти розділів:

- I. Самовизначення української нації.
- II. Народовладдя.
- III. Державна влада.
- IV. Громадянство Української РСР.
- V. Територіальне верховенство.
- VI. Економічна самостійність.
- VII. Екологічна безпека.
- VIII. Культурний розвиток.
- IX. Зовнішня і внутрішня безпека.
- X. Міжнародні відносини.

В преамбулі Декларації зазначається: “Верховна Рада Української РСР, виражаючи волю народу України, прагнучи створити демократичне суспільство, виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини, шануючи національні права всіх народів, дбаючи про повноцінний політичний, економічний, соціальний та духовний розвиток народу України, визнаючи необхідність побудови правової держави, маючи на меті утвердити суверенітет і самоврядування народу України, *проголошує* державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах”.

Далі зазначалося, що Україна як суверенна держава розвиватиметься в існуючих кордонах на основі здійснення українською нацією невід’ємного права на самовизначення. Будь-які насильницькі дії проти національної державності України з боку політичних партій, громадських організацій чи окремих осіб переслідуються законом.

“Громадяни Республіки всіх національностей, – підкреслювалося у Декларації, – становлять народ України”. Народ України є єдиним джерелом державної влади. Українська держава “забезпечує рівність перед законом усіх громадян Республіки, незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності, статі, освіти, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин”.

Відповідно до Декларації, Україна є самостійною у вирішенні будь-яких питань свого державного життя. Українська держава забезпечує верховенство Конституції та законів. Республіки на своїй території. “Державна влада в Республіці здійснюється за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу та судову. Найвищий нагляд за точним і однаковим

виконанням законів здійснюється Генеральним прокурором Української РСР, який призначається Верховною Радою Української РСР, відповідальний перед нею і тільки їй підзвітний”.

Територія України в існуючих кордонах є недоторканою і не може бути змінена чи використана без її згоди. Національним багатством країни володіє, користується і розпоряджається тільки народ України. Вона самостійно встановлює порядок організації охорони природи і порядок використання природних ресурсів, може заборонити будівництво й припинити функціонування будь-яких підприємств, установ та інших об'єктів, які спричиняють загрозу екологічній безпеці.

Надзвичайно важливим став розділ VI Декларації, в якому проголошувалася економічна самостійність України: “Українська РСР самостійно визначає свій економічний статус і закріплює його в законах”.

В Декларації було проголошено, що “Народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України. Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовуються з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її громадян”.

Декларація закріплює право України на “свою частку в загальносоюзному багатстві, зокрема в загальносоюзних алмазному та валютному фондах і золотому запасі, яка створена завдяки зусиллям народу Республіки”.

Як суверенна держава, Україна “самостійно створює банкову (включаючи зовнішньоекономічний банк), цінову, фінансову, митну, податкову системи, формує державний бюджет, а при необхідності впроваджує свою грошову одиницю”.

Важливими для забезпечення екологічної безпеки на території держави стали положення Декларації про те, що Україна “самостійно встановлює порядок організації охорони природи на території Республіки та порядок використання природних ресурсів”. Україна “має право заборонити будівництво та припинити функціонування будь-яких підприємств, установ, організацій та інших об'єктів, які спричиняють загрозу екологічній безпеці”, дбає про екологічну безпеку громадян, про генофонд народу, його молодого покоління.

У світлі наслідків Чорнобильської катастрофи революційним стало проголошене Декларацією “право на відшкодування збитків, заподіяних екології України діями союзних органів”.

Щодо культурного розвитку, то в розділі VIII Декларації проголошується що Україна є “самостійною у вирішенні питань науки, освіти, культурного і духовного розвитку української нації, гарантує всім національностям, що проживають на території Республіки, право їх вільного національно-культурного розвитку”.

Українська держава “забезпечує національно-культурне відродження українського народу, його історичної свідомості і традицій, національно-етнографічних особливостей, функціонування української мови у всіх сферах суспільного життя”.

Національні, культурні та історичні цінності на території України є виключно власністю народу Республіки. Україна має право на повернення у власність народу України національних, культурних та історичних цінностей, що знаходяться за її межами.

У сфері зовнішньої та внутрішньої безпеки Декларація закріпила право України на власні Збройні Сили, внутрішні війська та органи державної безпеки, підпорядковані Верховній Раді. Україна “визначає порядок проходження військової служби громадянами Республіки”, а її громадяни “не можуть використовуватись у військових цілях за її межами без згоди Верховної Ради”.

Надзвичайно важливим стало положення Декларації про те, що “Українська РСР урочисто проголошує про свій намір стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не

виробляти і не набувати ядерної зброї”. Важливо зазначити, що попри поширену серед частини населення хибну думку, в текст Конституції України 1996 року положення про позаблоковість та нейтралітет не потрапило.

Засадничими положеннями Декларації в сфері міжнародних відносин стали проголошення України суб’єктом міжнародного права, який “здійснює безпосередні зносини з іншими державами, укладає з ними договори, обмінюється дипломатичними, консульськими, торговельними представництвами, бере участь у діяльності міжнародних організацій в обсязі, необхідному для ефективного забезпечення національних інтересів Республіки у політичній, економічній, екологічній, інформаційній, науковій, технічній, культурній і спортивній сферах”.

Україна “виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування, активно сприяє зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах”.

Важливим для міжнародного іміджу України стало положення Декларації про визнання українською державою переваги загальнолюдських цінностей над класовими, пріоритету загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішньодержавного права.

В Декларації була прописана необхідність прийняти нову конституцію республіки, а в перехідних положеннях зазначено, що відносини з іншими радянськими республіками будуються на основі договорів, укладених на принципах рівноправності, взаємоповаги і невтручання у внутрішні справи. Жодної прямої вказівки про участь України в новому союзному договорі немає.

Значення Декларації про державний суверенітет України. За своїм юридичним змістом Декларація про державний суверенітет України не потребувала жодних додаткових актів про незалежність. Де-факто, 16 липня 1990 року Україна вже стала незалежною, самостійною, суверенною державою.

Підтвердженням цьому слугує Постанова Верховної Ради №56-ХІІ “Про День проголошення незалежності України”. В цій Постанові прямо зазначається: “підтверджуючи історичну вагомість прийняття Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 року, вважати день 16 липня Днем проголошення незалежності України і щорічно відзначати його як державне загальнонародне свято України”. Отже, Днем незалежності України було проголошено 16 липня на честь прийняття Декларації про державний суверенітет України.

Незважаючи на прийняття Декларації про державний суверенітет, Україна продовжувала залишатися у складі Союзу РСР, хоча з цього часу діяла самостійніше, сміливіше, без огляду на Москву. Впродовж короткого часу (з літа 1990 року до літа 1991 року) Верховна Рада УРСР схвалила близько 40 законів і 68 постанов з різних аспектів економічної політики. Серед них: закон про економічну самостійність України (серпень, 1990 рік) та постанова (листопад, 1990 рік) “Про проекти концепції та програми переходу Української РСР до ринкової економіки”, інші акти.

На думку ряду політологів та істориків, День незалежності України було б логічно відзначати 22 січня, а не 24 серпня. Адже в цей день 1917 року Центральна Рада України проголосила утворення незалежної Української Держави. Відтак, в 1990 – 1991 роках Верховна Рада мала приймати Акт про відновлення незалежності.

Саме шляхом відновлення, а не проголошення незалежності після радянської доби пішли Латвія, Литва, Грузія та з певними застереженнями – Угорщина. Натомість українські парламентарі в 90-х роках не стали приймати рішення, щоб закріпити спадковість державності від УНР 1917 року.

Українська Республіка, проголошена 16 липня 1990 року достатньо стрімко розвивалася. Вже 1 листопада 1990 року зібралася на своє перше засідання Конституційна комісія, яка взялася до розробки Основного Закону України на основі Декларації про державний суверенітет. Концепція нової конституції України була схвалена на засіданні законодавчого органу 19 червня 1991 року.

24 серпня 1991 року у зв'язку із зміною державного устрою СРСР Верховна Рада Української РСР вирішила підкріпити свій суверенітет Актом проголошення незалежності України.

В самому Акті зазначається про незалежність України та створення самостійної української держави, а також про неподільність і недоторканність території України. Також утверджено чинність виключно Конституції і законів України.

20 лютого 1992 року була виправлена дата Дня незалежності. Постановою Верховної Ради вона була перенесена з 16 липня на 24 серпня. Так Українська державність стала на один рік молодшою.

Таким чином, Декларація про державний суверенітет України є документом історичної ваги, який поклав початок розбудові суверенної, незалежної держави, став поворотним пунктом в історії цілої нації, змінив хід подій на користь України. Декларація стала одним із перших рішень Верховної Ради, в якому було розгорнуто програму політико-правового, соціально-економічного і культурного будівництва незалежної України. Прийняття Декларації вселило великі надії у громадян у відродження і економічне зростання для забезпечення матеріальних і духовних потреб українського народу.

Про прозорість здійснення тендерних закупівель, інформування населення щодо проведених закупівель товарів, робіт і послуг за кошти обласного, місцевих бюджетів та комунальних підприємств Дніпропетровської області

Для забезпечення прозорості здійснення тендерних закупівель, інформування населення щодо проведених закупівель товарів, робіт і послуг за кошти обласного, місцевих бюджетів та комунальних підприємств Дніпропетровської області та з метою запобігання виникненню ризиків розбалансування місцевих бюджетів у процесі їх виконання, створення умов для своєчасної виплати заробітної плати, стипендій, пенсій, інших соціальних виплат, економного і раціонального використання бюджетних коштів та посилення фінансово-бюджетної дисципліни в березні 2014 року було прийняте розпорядження голови облдержадміністрації від 28 березня 2014 року № Р-174/0/3-14 “Про затвердження плану заходів щодо наповнення місцевих бюджетів, вишукування додаткових джерел надходжень до місцевих бюджетів, дотримання жорсткого режиму економії бюджетних коштів у 2014 році”.

Виконання даного розпорядження дало позитивний результат, тому було прийняте рішення залучити до надання звітності за формами відповідно до вищевказаного розпорядження не лише структурні підрозділи облдержадміністрації, а й міста і райони області, а також установи та організації, які знаходяться у їх сфері управління (1 жовтня 2014 року було видане розпорядження голови облдержадміністрації № Р-550/0/3-14 “Про внесення змін до розпорядження голови облдержадміністрації від 28 березня 2014 року № Р-174/0/3-14” з відповідними змінами).

На департамент економічного розвитку облдержадміністрації поклалася основна робота щодо координації діяльності стосовно виконання вищевказаного розпорядження голови облдержадміністрації.

З початку 2015 року департаментом економічного розвитку разом з Дніпропетровським агентством з питань державних закупівель було проведено попередній аналіз 886 договорів на загальну суму 998,6 млн грн. Із загальної кількості договорів лише 740 договорів (83,5 %) на суму 814,4 млн грн відповідають всім вимогам законодавства, а по 146 договорах (16,5 %) на суму 184,0 млн грн упереджено можливе порушення законодавства у разі їх укладення.

Довідково:

З початку роботи нового голови Дніпропетровської облдержадміністрації Резніченка В.М., департаментом економічного розвитку разом з Дніпропетровським

агентством з питань державних закупівель було проведено попередній аналіз 565 договорів на загальну суму 538,1 млн грн. Із загальної кількості договорів лише 490 договорів (86,7 %) на суму 407,7 млн грн відповідають всім вимогам законодавства, а по 75 договорах (13,3 %) на суму 130,4 млн грн упереджено можливе порушення законодавства у разі їх укладення.

За минулий тиждень було проведено попередній аналіз 28 договорів на загальну суму 3,4 млн грн. Із загальної кількості договорів лише 26 договорів (92,9 %) на суму 3,2 млн грн відповідають всім вимогам законодавства, а по 2 договорах (7,1 %) на суму 0,2 млн. грн упереджено можливе порушення законодавства у разі їх укладення.

Також, протягом минулого тижня були оприлюднені оголошення про проведення 18 процедур закупівель на загальну суму 118,5 млн. грн.

Інформація про результати проведеного аналізу щодо відповідності вимогам законодавства з питань здійснення державних закупівель доводилася до усіх учасників процесу листами департаменту економічного розвитку облдержадміністрації у терміни, встановлені розпорядженням голови облдержадміністрації від 01 жовтня 2014 року № Р-550/0/3-14.

Для інформування населення забезпечено розміщення на офіційному сайті облдержадміністрації в розділ “Адміністрація” в підрозділі “Державні закупівлі” - “Моніторинг закупівель” інформації щодо процедур та договорів закупівлі товарів, робіт, послуг за державні кошти у Дніпропетровській області, а саме щодо:

- переліку договорів, які заплановані до укладення через тиждень;
- процедур закупівель, оголошення про проведення яких оприлюднено протягом поточного тижня;
- переліку договорів, які укладені з початку дії розпорядження голови облдержадміністрації від 01 жовтня 2014 №Р-550/0/3-14, на останню звітну дату.

Також, у рамках даної роботи було започатковано проведення оперативного моніторингу середніх цін (сільгоспвиробників, оптових, роздрібних) на основні продукти харчування та споживчі товари по Дніпропетровській області за статистичними даними, даними Мінекономіки, департаменту агропромислового комплексу, розвитку сільських територій та ринкового середовища облдержадміністрації, а також цін на ринках області за даними ЗНДЦ “Степагропромпродуктивність”. Відповідний моніторинг постійно оновлюється на офіційному сайті облдержадміністрації в розділі “Розвиток регіону” в підрозділі “Моніторинг цін”.

Про адміністративні послуги департаменту економічного розвитку облдержадміністрації та порядок їх надання через Центр надання адміністративних послуг (ліцензій на експорт товарів, ліцензій на імпорт товарів, разових (індивідуальних) ліцензій, державної реєстрації (перереєстрації) іноземних інвестицій та її анулювання, державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність.

Департамент економічного розвитку облдержадміністрації надає 5 видів адміністративних послуг: ліцензія на здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності експорту товарів; ліцензія на здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності імпорту товарів; разова (індивідуальна) ліцензія на здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності зовнішньоекономічних операцій; державна реєстрація (перереєстрація) іноземних інвестицій та її анулювання; державна реєстрація договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора.

Переліки документів, необхідних для отримання кожної із зазначених послуг, та особливості їх підготовки визначаються відповідними нормативно-правовими актами.

Всі послуги надаються виключно через Центр надання адміністративних послуг Дніпропетровської міської ради “Правобережний”, що розташований за адресою: м. Дніпропетровськ, просп. Карла Маркса, 75 (1-й поверх), контактний телефон: (056) 742-84-08

та “Лівобережний”, що розташовано за адресою: м. Дніпропетровськ, просп. Імені Газети “Правда”, 42 (5-й поверх) контактний телефон: (056) 742-24-67.

Видача ліцензій на імпорт (експорт) товарів регулюється такими нормативно-правовими актами: Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” (зі змінами), постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 року № 1 “Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2015 рік” та наказ Міністерства економіки України від 14 вересня 2007 року № 302 “Про затвердження нормативно-правових актів щодо ліцензування імпорту товарів та внесення змін до Порядку розгляду заявок на видачу ліцензій у сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Міністерстві економіки України”.

Термін видачі ліцензій складає від 10 робочих до 30 календарних днів у залежності від форми ліцензування.

Разова (індивідуальна) ліцензія регулюється такими нормативно-правовими актами: Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” (зі змінами), наказ Міністерства економіки України від 17 квітня 2000 року № 47 “Про затвердження положення про порядок видачі разових (індивідуальних) ліцензій”.

Термін видачі разової (індивідуальної) ліцензії складає 15 робочих днів.

Державна реєстрація (перереєстрація) іноземних інвестицій та її анулювання регулюється такими нормативно-правовими актами: Закон України від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР “Про режим іноземного інвестування” та постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2013 року № 139 “Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації) іноземних інвестицій та її анулювання”.

Строк реєстрації (перереєстрації) іноземних інвестицій та її анулювання складає 7 днів.

Державна реєстрація договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора регулюється такими нормативно-правовими актами: постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 року №112 “Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора” (зі змінами та доповненнями) та наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 20 лютого 1997 року № 125 “Про заходи Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України щодо забезпечення виконання постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 року № 112”.

Строк реєстрації складає 20 робочих днів.

У 2015 році департаментом економічного розвитку було надано 25 адміністративних послуг (19 разових (індивідуальні) ліцензії та 6 інформаційних повідомлення щодо реєстрацій іноземних інвестицій).

Інформація до Всесвітнього Дня боротьби із гепатитами

Вірусні гепатити - це група інфекційних захворювань печінки, що викликані внутрішньоклітинними паразитами - вірусами. До теперішнього часу найбільш повно вивчені віруси гепатитів А, В, С, Д, Е, активно вивчаються TTV і SEN.

Всі вірусні гепатити небезпечні - від них у всьому світі гине в сотні разів більше людей (в першу чергу від гепатиту С), ніж від СНІДу. Гепатити, як і всі вірусні захворювання - це хвороби, притаманні людям з пониженим імунітетом.

Вперше гепатит А, як інфекційне захворювання, яке викликає жовтяницю та ураження печінки, дослідив російський вчений Сергій Боткін в 1888 році. Окрім того, існує два фактори ризику виникнення гепатитів В та С, які досить часто притаманні наркоманам та жінкам легкої поведінки. Гепатити В і С передаються також і при використанні голівок та шприців після хворого на цю вірусну інфекцію, а також при незахищеному статевому контакті з хворою людиною. Разом з тим, виникнення та розповсюдження вірусних гепатитів можуть викликати й інші причини, які не пов'язані з наркоманією чи проституцією.

На теперішній час в Україні спостерігається епідемія вірусних гепатитів “С” і “В”, які протікають в хронічній формі.

Основні фактори, які викликають вірусний гепатит:

1. Використання голок та шприців після хворого гепатитом, адже основними жертвами хвороби стають наркомани. За інформацією медиків, термін життя таких хворих з моменту зараження, не перевищує 10 років.

2. При незахищених статевих стосунках. Віруси гепатиту можуть перебувати не тільки в крові хворого, але і в спермі, а також у вагінальних виділеннях жінок. Під час незахищеного статевого контакту вірус легко проникає в кров через слизові та тканини статевих органів.

3. При переливанні крові. Тривалість інкубаційного періоду, коли вірус уже потрапив у кров хворого, а організм ще не почав виробляти антитіла, при гепатиті В становить від 37 до 87 днів, а при гепатиті С - від 54 до 192 днів. Саме тому протягом вказаного терміну носій вірусу не відчуває ніяких ознак хвороби й почуває себе добре.

4. Побутовим шляхом. Причиною зараження може бути бритвенний станок для гоління або зубна щітка, якою користувався хворий на гепатит.

5. При нанесенні татуювання або під час проколювання ушей.

6. Через продукти харчування та питну воду. В цьому разі не виключена можливість розвитку гепатиту А (жовтяниці). Хвороба не призводить до летального наслідку, але для організму хворої людини не проходить безслідно. В деяких випадках захворювання може призвести до жовчнокам'яної хвороби.

Профілактика вірусних гепатитів при проведенні лікувально-діагностичних втручань:

1. З метою попередження можливості зараження вірусним гепатитом необхідно максимально застосовувати медичні та лабораторні інструменти одноразового користування; суворо дотримуватися правил дезінфекції, стерилізації медичного і лабораторного інструменту та іншого обладнання.

2. Забороняється проводити будь-які ін'єкції, вакцинації, внутрішньо-шкірні проби та інші маніпуляції кільком особам тільки одним шприцом при заміні лише голок. Під час будь-якої маніпуляції для кожного хворого використовується окремий стерильний інструмент.

До профілактичних заходів слід віднести виконання необхідних санітарних норм та гігієнічних правил під час приготування їжі та обробці медичних інструментів, обстеження донорської крові та її препаратів, проведення ін'єкцій одноразовими шприцами, використання презервативів при статевих стосунках, при вакцинації та інше. Використовувати для пиття та миття посуду лише кип'ячену.

- Не використовувати для пиття, приготування їжі та миття посуду воду з незнайомих джерел водопостачання.
- При неорганізованому відпочинку для пиття та приготування їжі мати з собою запас питної води (краще бутильовану).
- Перед споживанням овочів, фруктів та ягід їх необхідно добре промити питною водою, для споживання дітьми – обдати оцетом.
- Строго дотримуватись правил особистої гігієни – обов'язково мити руки з милом перед приготуванням та вживанням їжі, після кожного відвідування туалету.
- Не займатись самолікуванням. При появі перших ознак захворювання терміново звернутись до лікаря.

Загалом, слід уникати контактів з біологічними виділеннями інших людей, в першу чергу уникати контакту з кров'ю. В мікроскопічних дозах кров може залишатися на бритвах після гоління, зубних щітках, ножицях для нігтів. Не слід користуватися цими предметами разом з іншими людьми. Не користуйтеся повторно вже використаними шприцами та голками для

вживання наркотичних речовин. Ніколи не робіть пірсінг або татуювання нестерильними приборами. Запам'ятайте, вірус гепатиту занадто живучий і на протилежність вірусу СНІДу, довго зберігається у зовнішньому середовищі, іноді, навіть, до кількох тижнів.

Вірусні гепатити передаються також і від матері до дитини при вагітності, під час пологів та годуванні грудьми. За допомогою медичних заходів можна уникнути інфікування малюка, але це потребує ретельного дотримання гігієнічних правил та вживання необхідних ліків.